

KÜRESEL KRİZİN FETHİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN İŞLETMELER ÜZERİNE MUHTEMEL ETKİLERİ

ARAŞTIRMA RAPORU ÖZETİ

1. Küresel Kriz ve Ortaya Çıkış Süreci

Dünyanın en büyük ekonomisi olan ABD'den başlayan ve daha sonraki süreçte Avrupa'ya da yansıyan küresel krizin temelinde mortgage piyasasına ilişkin sorunlar yer almaktadır. Mortgage kredilerinin yapısının bozulması, faiz yapısının uyumsuzlaşması, konut fiyatlarındaki balon artışlar, menkul kıymetlerin fonlanmasında yaşanan sıkışıklık, kredi türev piyasalarının genişlemesi ve kredi derecelendirme sürecindeki sorunlar küresel mali krizin temel nedenlerini oluşturmaktadır (Küçük Kiremitçi vd., 2008: 1). 2007 yılının ortasında konut kredisi piyasasında başlayarak küresel finans piyasalarını etkisi altına alan çalkantı, 2008 yılının son çeyreğinde ABD'nin önde gelen yatırım bankalarından Lehman Brothers'ın iflas başvurusunda bulunmasıyla zirve noktasına ulaşmıştır. Artan belirsizlik ortamında risk algılamalarının bozulmasının ve güven kaybının etkisiyle kredi piyasasında kaynak akışının durması, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ayrımı olmaksızın, iktisadi faaliyetlerde keskin bir yavaşlama yaşanmasına neden olmaktadır. Özellikle Ekim ayında finans piyasalarındaki dalgalanmanın boyutunun büyümesi, hem borçlanma imkanlarını sınırlamış hem de borçlanma maliyetlerinin artmasına neden olmuştur. Krizin reel kesim üzerindeki etkileri 2008 yılının son çeyreğinde belirgin bir şekilde hissedilmeye başlanmıştır. 2007 yılı yaz aylarında ABD konut kredilerine ilişkin geri ödeme güçlükleri nedeniyle finans piyasalarında başlayan dalgalanmalar, 2008 yılı Eylül ayından itibaren derinleşerek küresel bir finansal krize dönüşmüştür. ABD ve Avrupa'da birçok banka iflas etmiş, finansal konsolidasyona gidilmiş ve kamu müdahaleleri gerçekleşmiştir. Mali sistemdeki sorunlar ve oluşan belirsizlik ortamı yatırımcı ve tüketici güvenini olumsuz yönde etkilemiştir. İç ve dış talebin azalması ve kredi imkanlarının zorlaşması nedeniyle bir çok ülkede üretimde önemli düşüşler gözlenmiştir. Küresel kriz, tüm dünya ile ticari ve finansal bağları bulunan Türkiye ekonomisini de olumsuz yönde etkilemiştir. Gerek dış talep gerekse iç talepteki gerilemeye bağlı olarak Türkiye ekonomisinde üretim, ihracat ve işsizlik göstergeleri olumsuz yönde etkilenmiştir.

Gelişmiş ülkelerde yaşanan durgunluk ve gelişmekte olan ülkelerin büyüme oranlarında görülen sert düşüş, toplam dış talebin daralmasına, küresel ihracat artışının 2008 yılının son çeyreğinden itibaren sert bir şekilde gerilemesine neden olmuştur. Bu süreçten en çok etkilenen ekonomiler, ihracatın gayri safi yurt içi hasıla içerisindeki payı yüksek olan ülkelerdir. Dış talep koşullarındaki bozulmaya paralel olarak yaşanan belirsizliğin etkisiyle, tüketici ve reel kesim güveni son yılların en düşük seviyesine gerilemiş, başta yatırım talebi olmak üzere iç talepte de sert bir daralma yaşanmıştır.

ABD'deki konut kredilerinin geri ödenememesiyle başlayan sorunlar; beraberinde varlık fiyatlarındaki şişkinliğin patlamasına ve bunların teminatıyla uluslararası piyasalara sürülen türev ürünlerdeki ciddi bozulmaları açığa çıkarmıştır. Bugün dünya üzerinde bazı tahminlere göre, 120 trilyon dolar değerinde türev finansal ürün dolaşmaktadır. Ancak krizle birlikte bu türev ürünlerde meydana gelen değer kayıpları henüz tam olarak hesaplanabilmiş değildir. Özellikle vadeli işlemlerde, 2009 yılında taahhütlerin karşılanamaması olasılığı ciddi endişe kaynağı olmaya devam etmektedir. Artan güven bunalımıyla birlikte finansal kriz yaygınlaştıkça, kredi kanalları daralan dünya ekonomileri, kaynak bulmakta zorlanmaya başlamıştır. Tüketim ve yatırım harcamalarında frene

basılmıştır. Bu nedenle gelişmiş ülkelerin merkez bankaları, piyasaya likidite enjekte etmenin yanı sıra, işbirliği içinde faiz indirimlerine de gitmişlerdir.

2. Küresel Krizin Nedenleri

2007 yazında ABD’de başlayan ve 2008 Eylül ayında ABD’nin en büyük yatırım bankalarından olan 158 yıllık Lehman Brothers’ın 600 milyar dolar borç ile iflasını açıklayarak batmasıyla etkisi bütün dünyaya yayılmaya başlayan kriz, 1929 Büyük Buhranından sonra, dünyanın yaşadığı en büyük kriz olarak tanımlanmaktadır. Krizin boyutlarının nereye varacağı ve krizin ne zaman sonlanacağı konusunda ekonomistler tarafından henüz fikir birliği sağlanamamıştır. Bu krizin temel nedenleri olarak, ABD’nin gayrimenkul piyasasında son yıllarda yaşanan aşırı fiyat artışları, geri dönmeyen riskli konut kredileri ve bunlara bağlı olarak çıkartılan finansal yatırım araçlarında buhar olup giden milyar dolarlar gösterilmektedir. ABD Mortgage krizinden, küresel likidite krizine dönüşen mevcut gelişmeler 2008 yılından itibaren küresel durgunluk haline gelmiştir. Dünya genelinde azalan talep ve bozulan beklentilerin tüketim üzerindeki olumsuz etkileri nedeniyle ABD otomobil sektörü olumsuz etkilenmiştir. Gün geçtikçe derinleşen küresel krizin boyutlarının nereye varacağı kesin olarak bilinmemekle birlikte en iyimser tahminler ekonomilerin 2010 yılından itibaren toparlanacağı yönündedir. ABD mortgage krizinin temel nedenlerini şu başlıklar altında sıralayabiliriz:

1. *Mortgage kredilerinin yapısının bozulması*
2. *Faiz yapısının uyumsuzlaşması*
3. *Konut fiyatlarındaki balon artışlar*
4. *Menkul kıymetlerin fonlanmasında yaşanan sıkışıklık*
5. *Kredi türev piyasalarının genişlemesi*
6. *Kredi derecelendirme sürecindeki sorunlar*

3. 1980 Sonrası Dönemde Türkiye’de Yaşanan Ekonomik Krizler

Türkiye’de 1980 liberalizasyon süreciyle birlikte dışa açılım konusunda önemli adımlar atılmış ve otarşik ekonomi modeli terk edilmiştir. Fakat gerek finansal sektörün yeteri kadar derinliğe sahip olmaması gerekse reel sektörün rekabet gücünün yeteri kadar yüksek düzeylerde olmaması reel sektörün zayıf bir yapıda olmasına neden olmuştur. Türkiye’de 30 yıllık süreç içerisinde köklü ve ekonomiyi derinden etkileyen birçok ekonomik kriz ortaya çıkmıştır. 1980 sonrası dönemde Türkiye 1994, 2000, 2001 ve 2008 küresel kriz olmak üzere dört önemli kriz yaşamıştır.

Türkiye’de yaşanmış olan ekonomik krizlerin temel noktaları bir finansal kriz niteliği taşımalardır. Bu krizler ülkenin sürdürülebilir kalkınma ve ekonomik büyüme hedeflerinin alt üst olmasına neden olmuştur. 2008 küresel krizi haricinde Türkiye’de yaşanmış olan ekonomik krizlerde IMF ile yapılan stand-by anlaşmaları her zaman çözüm yolu olarak görülmüştür. Yapılan istikrar programları uygulamaya konulduğu anda olumlu sonuçlar verirken belirli bir süre sonra yeni bir krize yol açacak kadar ekonomik istikrarsızlıklara sebep olmuştur. 1980 sonrası dönemde yaşanan krizlerin analizi yapıldığında 2008 küresel kriz ile Nisan 1994, Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizleri arasında büyük farklılıklar söz konusudur. Bu farklılıkların en önemlisi 2008 küresel krizin dışsal dinamiklerden kaynaklanması diğer krizlerin ise içsel dinamiklerden kaynaklanmasıdır. 2008 küresel kriziyle birlikte küresel çapta reel pazarlar daralmış, uluslar arası finans sektöründe sıkıntılar bazı uluslar arası büyük finans kuruluşlarının iflasıyla sonuçlanmıştır. Yaşanan krizin temelinde toplam talepte yaşanan daralmalar yatmaktadır. Türkiye’de özel sektörünün bu krize yüksek miktarda döviz borcuna sahip olarak girmesi ve dış piyasalarda yaşanan talep daralmasının ihracat kapasitesini olumsuz etkilemesinden dolayı, reel sektör bu krizden asıl etkilenen kesimi oluşturmaktadır.

4. Küresel Krizin Makro Ekonomik ve Mikro Ekonomik Etkileri

Makro ekonomik göstergeler incelendiğinde, küresel kriz sonucu Türkiye ekonomisi olumsuz şekilde etkilenmiştir. Özellikle reel sektör bu süreçten olumsuz bir şekilde etkilenmiştir. Makro ekonomik göstergeler doğrultusunda 2010 yılı ile birlikte ekonomide bir toparlanma sürecinin yaşanmaya başladığını söyleyebiliriz. 2008 ve 2009 yıllarında Türkiye ekonomisi dünyadaki durgunluktan çıkmak için çok sayıda önlemler almıştır. Bu dönemde temel olarak şu gelişmeler yaşanmıştır:

- Ekonomik büyümede durgunluk (negatif büyüme)
- Kapasite kullanım oranlarında ve sanayi üretim endekslerinde düşmeler
- Tüketim talebinde daralma
- İşsizlik oranlarında artış
- Yatırım eğiliminde düşüş
- Tüketici ve üretici güven endekslerinde düşüşler
- Kapanan işletme sayılarında artışlar
- Kredi geri ödemelerinde yaşanan sıkıntılar
- Karşılıksız çek ve senet sayılarında artışlar
- Kredi kartı borçlarında artış
- Kredi hacimlerinde artış

Makro göstergelerdeki bu olumsuzluklar sonucunda mikro ekonomik anlamda işletmeler olumsuz yönde etkilenmiştir. Gerçek kişilerin satın alma güçlerinde meydana gelen düşüşler sonuçta tüketim talebinin düşmesine neden olmuştur. TCMB verilerine göre 2009 yılında “Hanehalkı Özel Tüketim Harcamaları”ndaki değişim % - 23,6 olarak gerçekleşmiştir. Buna bağlı olarak işletmelerin iş hacimlerinde ve satış kapasitelerinde düşüşler olmuştur. Alacaklarını tahsilde sıkıntı yaşayan işletmelerin birçoğu kapanma aşamasına gelmiştir. Fethiye’de de kriz süreci boyunca kapanan işletme sayılarında ve açılan işletme sayılarında düşüşler yaşanmıştır. Fethiye Belediye’sinin verileri incelendiğinde 2007 yılında verilen işyeri ruhsat sayısı 340 iken, 2008 yılında 254’e düşmüş, 2009 Eylül ayı itibarıyla 152 olarak gerçekleşmiştir.

5. Küresel Krizin Fethiye’de Faaliyet Gösteren İşletmeler Üzerine Etkilerine Yönelik Alan Araştırması Bulguları

5.1. Araştırmanın Amacı, Yöntemi ve Örneklemi

Bu araştırmanın amacı, Fethiye’de faaliyet gösteren işletmelerin küresel krizden ne ölçüde etkilendiklerinin, işletmelere etkilerinin ne ölçüde olduğunun tespit edilmesi ve işletmelerin krizin etkilerini azaltmak için ne yapmaları gerektiğine yönelik önerilerde bulunmaktır. Anket uygulamasının son kısmında ise, yine işletmelerin kazanç düzeylerinin düşmesine yol açan ve Fethiye’nin yapısından kaynaklanan sorunların tespiti ve bu sorunların çözüm yollarının ortaya çıkartılmasıdır.

Araştırmanın yöntemi alan araştırmasıdır. Araştırmanın amaçlarına uygun olarak tarama stratejisi seçilmiştir. Araştırma kapsamında anket aracılığı ile veri toplanmıştır. Araştırmanın evrenini, Fethiye şehir merkezinde faaliyet gösteren Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası’na ve Fethiye Esnaf ve Sanatkarlar Odası’na kayıtlı işletmeler oluşturmaktadır. Tesadüfi örnekleme yöntemi ile 779 işletmeye anket uygulanmıştır. Araştırmanın verileri bilgisayar ortamına aktarılarak, SPSS 14.0 programında gerekli analizler yapılmıştır.

Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası ile Fethiye Esnaf ve Sanatkarlar Odası tarafından Fethiye ekonomisinin sağlıklı işlemesi misyonuna uygun olarak hazırlanan bu projenin ana hedefi, Fethiye’de faaliyet gösteren işletmelerin küresel krizden ne kadar etkilendiklerini tespit etmek ve işletmelere

krizde çıkma ve daha az etkilenme yolunda bir yol haritası çıkartmaktır. Sonuçlara göre iki meslek odası yöneticileri geleceğe yönelik bir dizi politika önerilerinde bulunacaktır.

5.2. Araştırmanın Bulguları

5.2.1. İşletmelere İlişkin Genel Bilgiler:

Anket uygulamasına katılan 779 işletmenin, 447'si Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası üyesi iken 332'si Fethiye Esnaf ve Sanatkarlar Odası üyesidir. Ankete katılan işletmelerin % 90'ı az ortaklı aile işletmeleridir. İşletmelerin % 86,3'ü AB standartlarına göre 1-9 arası işçi çalıştıran mikro ölçekli işletmeler statüsünde yer almaktadır. % 10,8'i orta ölçekli işletme (10-49 çalışan) iken, % 2,2'si büyük ölçekli işletmeler (50-249) sınıflamasında yer almaktadır. 250 ve üzerinde çalışmanı olan işletmelerin oranı ise, % 0,7'dir. Kısaca ankete katılan işletmelerin % 99,3'ü KOBİ statüsünde yer almaktadır.

Ankete katılan işletmelerin % 26,9'u 1-5 yıl arası faaliyette olan işletmeler iken, % 22,8 6-10 yıl arası faaliyet gösteren, % 31,0'ı 11-20 yıl arası faaliyet gösteren, % 19,3'ü ise 21 yıl ve üzerinde faaliyet gösteren işletmelerden oluşmaktadır. Genel olarak işletmelerin % 80'inden fazlası uzun süredir faaliyet gösteren işletmelerden oluşmaktadır. Fethiye'de faaliyet gösteren girişimcileri analiz ettiğimizde büyük çoğunluğunu erkek girişimciler oluşturmaktadır. Girişimcilerin % 14,5'i kadın iken, % 85,5'i erkektir. Fethiye'de yatırım yapan girişimcileri memleketleri itibariyle analiz ettiğimizde, işletme sahiplerinin % 73'ü Fethiyeli iken % 27'si diğer memleketlerdendir. İlk üç sırada yer alanlar sırasıyla, İzmirli, Denizlili ve İstanbullu yatırımcılardır.

Ankete katılan işletmelerin % 90,8'i işletme sahibi ve ortağı tarafından yönetilmektedir. İşletmeler yapı itibariyle mikro ölçekli aile işletmeleri olduğundan yönetiminin profesyonel yönetici tarafından yapılması normal bir sonuç olmaktadır. Mevcut işletmelerin sadece % 11,8'i profesyonel danışmanlık hizmeti almaktadır. Mikro ölçekli işletmelerin yoğun olmasının bir sonucu olarak ankete katılan ve cevap veren işletmelerin % 53,1'inin 2009 yılı satış hasılatı 1 Milyon TL'nin altındadır. Ankete katılan işletmelerden sadece % 9,1'inin faaliyet dışı geliri bulunmaktadır. Son yıllarda finansal araçların getiri oranlarının düşmesi, işletmelerin bilançolarında faaliyet dışı gelirlerin düşmesine neden olmuştur. Ankete katılan işletmelerin % 32,9'u işyerlerinde internet kullanmadıklarını belirtmişlerdir. İnternet kullanan işletmelerin ise % 46'sı iş ve haberleşme amacıyla interneti kullanmaktadır.

Krizin Muhtemel Etkilerinin Tespitine Yönelik Bulgular

Elde edile araştırma bulguları doğrultusunda küresel krizin Fethiye'de faaliyet gösteren işletmeleri de etkilediğini söyleyebiliriz. Ankete katılan işletmelerin % 90,7'si kriz sürecinden olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir. Krizin en önemli etkilerinden birisi işletmelerin iş hacimlerinde düşüş yaratmasıdır. Fethiye'de faaliyet gösteren işletmelerin büyük çoğunluğu ticari faaliyet ile uğraşmaktadır. Kriz süreci işletmelerin ticari kazançlarında ve iş hacimlerinde düşüşlere yol açmıştır. İşletmelerin % 90,2'si son 2 yıl içerisinde iş hacimlerinde büyük düşüşler yaşadıklarını ifade etmişlerdir. İş hacimlerinde düşüşe bağlı olarak işletmeler kısa dönemde maliyetlerde düşüşe yol açabilecek üretim faktörü olan işgücü maliyetlerini düşürme yoluna gitmişlerdir. İşletmelerin % 69,3'ü maliyetlerini kısmanın bir yolu olarak işçi çıkarma yoluna gitmiştir. Türkiye genelinde mikro alanda faaliyet gösteren işletmelerin bu yöndeki davranışları doğrultusunda 2009 yılında işsizlik oranı rekor kırarak % 14'e yükselmiştir. İşletme sahiplerinin işçi çıkarmalarının temelinde yatan iki neden ise, küresel kriz ve iş hacimlerindeki düşmelerdir. İş hacimlerinde yaşanan düşüşlerin temel nedeni olarak tüketici talebindeki daralma gösterilmektedir. İşletmelerin % 91,9'u bu görüşe katıldığını belirtmektedir.

İşletmelerin % 82'si kriz sürecinde finansman sorunu yaşadığını dile getirmiştir. Finansman sorununa neden olan ise alacaklarını tahsilde yaşadıkları sıkıntılardır. İşletmelerin % 83,1'i

alacaklarını tahsil edememektedir. Alacakların tahsilinde yaşanan sıkıntılar sonuçta işletmeleri bir borç kısır döngüsü içerisine sürüklemekte ve finansman sorunu yaşamalarına neden olmaktadır. Finansman sorununa bağlı olarak işletmelerin % 84,4'ü ödeme güçlüğü yaşamaktadır.

Ankete katılanların % 65,5'i istihdam edilen işçilerin sosyal güvenlik primlerinin yüksek olduğunu belirtmiştir. Buna rağmen işletmelerin, % 23'ünün vadesi geçmiş sosyal güvenlik borcu bulunmakta iken, % 32'sinin vadesi geçmiş vergi borcu bulunmaktadır. Devletin yaptırımları nedeniyle kriz sürecinde işletmelerin devlet kurumlarına olan borçları yüksek oranlarda değildir.

İşletmelerin sadece % 9,6'sı KOSGEB kapsamında verilmiş olan KOBİ destek kredilerinden faydalanmıştır. Bu oranın düşük olması işletmelerin kriz sürecinde kredi ile finansman yoluna başvurmadığını ya da KOSGEB'in bu destekleri hakkında gerekli bilgi ve donanımına sahip olunmaması gösterilebilir.

İşletmelerin Beklentilerine Yönelik Araştırma Bulguları

Ankete katılan işletmelerin % 84'ü devletin krizden çıkış için almış olduğu tedbirlerin yetersiz olduğunu düşünmektedir. Hükümet bu süreç içerisinde belli sektörleri desteklemek amacıyla vergisel indirimler başta olmak üzere bir takım önlemler almıştır. Devletin almış olduğu önlemler likidite destekleri, vergi destekleri, istihdam destekleri, yatırım destekleri, girişimciye sağlanan kredi ve garanti düzenlemeleri ve kredi ve kredi kartı ödemelerine ilişkin düzenlemeler olarak sınıflandırılmaktadır. Ankete katılan işletme sahipleri hükümetin alması gereken tedbirleri öncelik sırasına göre şöyle sıralamaktadırlar: vergi indirimi, sosyal güvenlik prim indirimi, KOBİ'lere destek, kamu borçlarına taksitlendirme, çek yasasının düzenlenmesi ve kredi faiz oranlarının indirilmesi.

Ankete katılan işletmelerin % 59,7'si kriz sürecinden çıkmak için bir dizi önlemler aldığını belirtmişlerdir. Alınmış olan bu önlemler profesyonel danışmanlık şeklinde olamamakla birlikte, temelinde yatan ise genel işletme giderlerinin kısılmasına yönelik önlemlerden oluşmaktadır. İşletmelerin almış oldukları önlemler ise şunlardır: stoksuz çalışmak, genel giderleri kısmak, maliyetleri azaltıcı önlemler almak, işçi çıkartmak, tahsil sıkıntısı olan işleri kabul etmemek ve kampanyalar düzenlemektir.

Kriz sürecinden çıkabilmek ve krizin etkilerini hafifletmek amacıyla bir takım önlemler alan işletmelerin almış olduğu önlemlerin başında işçi çıkarmak gelmektedir. Ankete katılan işletmelerin % 84,6'sı önümüzdeki 6 ay içerisinde işçi çıkarmayı düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu bir yerde krizin etkilerinin halen devam ettiğinin bir göstergesi olabilir. İşletme sahiplerinden % 38,5'i krizin etkilerinin 3 yıl ve daha fazla süreceğini düşünmektedir. İş hacimlerinde yaşanan düşüşler, talepteki daralma ve geleceğe yönelik belirsizlikler nedeniyle girişimcilerin yatırım yapma eğilimleri düşük düzeyde kalmaktadır. Ankete katılan işletmelerin sadece % 15,1'i kriz ortamında yatırım yapmayı düşünmektedir. İşletmelerin % 13,9'u ise gelecek 6 ay içerisinde işyerini kapatmayı düşünmektedir. İşletmelerin durgunluk ve kriz dönemlerinden en az zarar ile çıkabilmeleri için hazırlayacakları stratejik planların olumlu etkisi olmaktadır. Fakat ankete katılan işletmeler incelendiğinde, gelecek döneme ışık tutacak ve bir yol haritası niteliği taşıyacak olan stratejik planlarının mevcut olmadığı görülmektedir. Ankete katılan işletmelerin % 36,3'ü stratejik plan hazırladıklarını ve uyguladıklarını belirtmişlerdir. Ankete katılan işletme yöneticilerinin % 30'u kriz sürecinden çıkabilmek için profesyonel destek almayı düşündüklerini belirtmişlerdir.

İşletmeleri Etkileyen Fethiye'nin Yapısından Kaynaklanan Sorunların Tespitine İlişkin Araştırma Bulguları:

Araştırmanın son kısmında, kriz ve durgunluk dışında Fethiye'nin yapısından kaynaklanan ve işletmelerin satış hâsılatlarında düşüşe yol açan faktörler tespit edilmeye çalışılmıştır. Fethiye ekonomik yapısı incelendiğinde öne çıkan sektörler tarım ve hizmetler sektörüdür. Hizmetler sektörü içerisinde turizm ve ticaret önemli bir yer tutmaktadır. İşletme sahipleri ve Fethiye'de ticaretle uğraşanlarla yapılan birebir görüşmeler sonucunda elde edilen yapısal sorunlar özetle şu şekilde sıralanabilir:

- Zincir marketlerin varlığı
- Zincir marketlerin şehir merkezine yakın yerlerde konumlanması
- Turizmin ve ticari hayatın 12 aya yayılamaması
- Kışın ticari hayatı canlandırıcı tedbirlerin alınmaması
- Yabancıların mülk alımlarının durması
- İnşaat sektörünün durgunlaşması
- Tarıma gereken desteğin verilmemesi
- Plansız ve ihtiyacın üzerinde işyeri açılması
- Belediye'nin sosyal konutları yapması
- Fethiye'nin tanıtımının yetersiz olması
- Trafik ve otopark sorunu
- Kaynakların etkin kullanılmaması
- Kurumlar arası uyum ve etkileşim sorunu

Sorunlar incelendiğinde belirtilmiş olan sorunların çözümü Fethiye'de ticari hayatı canlandırmaya yönelik etki yapabilecek faktör niteliğindedir. Son dönemlerde zincir marketlerin sayısında yaşanan artış ve büyük alışveriş merkezlerinin şehir merkezine yakın yerlerde konumlanması küçük işletme sahiplerini ve esnafları olumsuz yönde etkilemektedir. İşletme sahipleri süper marketlerin açılacaksa şehir dışında çevre yollarına yakın bölgelerde açılması görüşündedir. Turizmin 12 aya yayılamaması kış sezonunda Fethiye'de ticari hayatın durgunlaşmasına neden olmaktadır. Yine sorunların çözümüne yönelik olarak alınan geri bildirimlerde, şehir merkezinde 5 yıldızlı otellerin yapılmasının bir hareketlilik getireceği düşünülmektedir. Kongre ve spor turizmine yönelik yatırımların yapılması gereği üzerinde durulmaktadır. Limanın kapasitesinin artırılması, bir üniversite veya fakültenin kurulmasının yine kış sezonunda Fethiye'nin canlanmasına yol açacak faktörler olarak belirtilmiştir. Fethiye'nin etkin bir şekilde tanıtılmadığı düşüncesi üzerinde çoğu işletme sahibi hem fikir durumdadır. Tarımın yeteri kadar desteklenmemesinin Fethiye'de ticari hayatta durgunluk yarattığı düşünülmektedir. Yabancıların mülk alımlarını durdurması ve mülk almış olanların mülklerini satmak istemeleri inşaat sektörünün durgunlaşmasına yol açmıştır. 2007 yılı içerisinde Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre yabancıların mülk edinme süreçlerinde yaşadıkları sıkıntılar, çözüm önerileri ve geleceğe ilişkin beklentileri açıklanmıştır. Raporda, mülk alan yabancıların mülklerini satmak istemeleri, yeni mülk alacak olan yabancıları olumsuz yönde etkileyeceği ve mülk alımlarında yavaşlamalar olacağı açıklanmaktaydı. Önemli sorunlardan biriside, bu dönemde Fethiye'de inşaat sektörünün plansız bir şekilde gelişmesiydi. İhtiyacın ve talebin göz önünde bulundurulmaması, yapılan araştırmaların sonuçlarının göz ardı edilmesi inşaat sektörünü durma aşamasına getirmiştir. Çok sayıda inşaat firması ve emlak ofisi yabancıların mülk alım taleplerini düşürmesi ve yerleşmek için bu bölgeyi tercih etmemelerinin bir sonucu olarak kapanmış ve faaliyetini durdurmuştur. Fethiye'nin tanıtımının iyi yapılamadığı düşüncesi büyük bir çoğunluk tarafından savunulmaktadır. Trafik ve otopark sorunu şehir içi esnafı tarafından kazanç kaybına neden olan diğer faktörler olarak değerlendirilmektedir.

Araştırma kapsamında ankete katılan işletmelerin olumsuz etkilendiği yapısal sorunlara ilişkin düşünceleri alınmıştır. Bu kapsamda şu sorunlar dile getirilmiş ve işletme sahipleri düşüncelerini şu şekilde belirtmiştir:

	KATILİYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM
	%	%	%
Zincir marketlerin varlığı ve şehir merkezine yakın yerlerde konumlanması	55,7	2,3	29,7
İhtiyacın üzerinde işyeri açılması	63,8	2,8	22,6
Plansız işyeri açılması	65,5	1,7	22,5
Şehrin cazibe merkezinin sahil bandına kayması	46,6	6,5	33,5
İşyeri denetimlerinin yetersiz olması	47,1	6,2	34,0

Tabloda işletme sahipleri sorunlara ilişkin görüşlerini belirtmişlerdir. Ankete katılmış olan işletme sahiplerinin vermiş olduğu yanıtları içeren tabloya göre, zincir marketlerin varlığı ve şehir merkezine yakın yerlerde konumlanması, işletmelerin kazançlarını düşüren bir sorun olarak dile getirilmiştir. Anket sonucuna göre ankete katılanların % 55,7'si bu sorunun varlığına katılmaktadır. Ankete katılanların % 63,8'i ihtiyacın üzerinde işyeri açıldığı ve % 65,5'i ise plansız bir şekilde işyeri açıldığını düşünmektedir. Şehrin cazibe merkezinin sahil bandına kaymasını sorun olarak görenler % 46,6 iken, ankete katılanların % 47,1'i işyeri denetimlerinin yetersiz olduğu görüşündedir.